

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2014-06-13
1 (11)
Dnr 2013:261

Delredovisning av uppdrag om karriärvägar för lärare

Dnr U2012/4978/GV, U2013/1824/GV, U2013/2908/S m.fl.

Härmed redovisas uppdraget dels med arbetet enligt förordningen (2013:70) om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare, dels arbetet avseende informationsinsatser givet i regleringsbrev för budgetåret 2014.

1. Stort intresse för karriärtjänster inför 2014/2015

I detta avsnitt redovisas de ansökningar som inkommit gällande bidragsåret 2014/2015. De statsbidrag som beviljats baserade på dessa ansökningar rekvireras i oktober 2014 och i april-maj 2015.

Fler huvudmän inrättar karriärtjänster

Inför bidragsåret 2014/2015 har det inkommit sammanlagt 727 ansökningar om statsbidrag. 708 har beviljats medan 19 har avvisats av olika skäl. Det vanligaste skälet är att ansökan inkommit till Skolverket efter den sista ansökningsdagen¹.

Tabell 1. Antal inkomna ansökningar

	2013	2014
Antal ansökningar	585	727
Antal huvudmän som beviljats möjlighet att rekvirera statsbidrag	581	708
Antal kommunala huvudmän	270	281
Antal enskilda huvudmän	297	412
Övriga huvudmän	14	15

Andra skäl till avvisning är att huvudmannens verksamhet är nystartad och därför inte ingår i den officiella skolstatistiken ännu, eller att huvudmannens verksamhet inte är en del av skolväsendet. Slutligen har två ansökningar avvisats eftersom huvudmannens verksamhet tagits över av en annan huvudman. I dessa fall överförs elever och personal till den övertagande huvudmannen och en ny ramberäkning görs.

¹ Sista ansökningsdag är den 1 mars enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:147)

Av de 708 huvudmän som beviljats bidrag utgör enskilda huvudmän 58 procent, medan kommunala huvudmän utgör 40 procent och övriga huvudmän² två procent. I jämförelse med hösten 2013 har därmed antalet enskilda huvudmän som ansökt om och beviljats statsbidrag ökat med nästan 40 procent. Antalet huvudmän som sökt statsbidrag ur bidragspotten har fördubblats.

Antalet karriärtjänster mer än fyrdubblas 2014/2015

De huvudmän som har en på förhand fastslagen bidragsram hade inför bidragsåret 2014/2015 motsvarande 14 669 förstelärartjänster att söka statsbidrag för. För de huvudmän som har färre än 75 elever fanns det 117 tjänster i den så kallade bidragspotten.

Huvudmännen har ansökt om statsbidrag för motsvarande 13 736 förstelärare och 244 lektorer. Erfarenheterna från både höstens och vårens rekvisitionsomgångar visar dock att huvudmännen med all sannolikhet inte kommer att rekvirera statsbidrag för samtliga dessa tjänster. Det är dock svårare att bedöma hur stort bortfallet kommer att bli. Hösten 2013 uppgick det till ca 20 procent. Skolverket bedömer att bortfallet knappast borde bli större den här gången då huvudmännen har haft längre tid att förbereda sig.

Tabell 2. Antal ansökta förstelärare och lektorer 2014/2015

	Förstelärare	Lektorer
Totalt antal ansökta karriärtjänster	13 736	244
varav kommunala huvudmän	11 611	214
varav enskilda huvudmän	1 935	26
varav övriga huvudmän	190	4
Ansökta från bidragsram	13 669	244
Ansökta från bidragspotten	67	-

Av de 13 736 lärare som det ansökts om statsbidrag för, är ca 85 procent (11 611) av förstelärarna och 88 procent (214) av lektoreorna anställda av en kommunal huvudman. 14 procent (1 935) av förstelärarna arbetar hos enskilda huvudmän liksom 11 procent (26) av lektoreorna.

Av bidragspottens 117 tjänster har huvudmännen ansökt om knappt hälften vilket motsvarar statsbidrag för 67 förstelärartjänster.

Beviljat statsbidrag inför bidragsåret 2014/2015

Totalt har huvudmännen beviljats nästan 1 200 miljoner kronor. Kommunala huvudmän står för merparten av summan, drygt 1 miljard kronor.

² Gruppen övriga huvudmän består av kommunalförbund, landsting och statliga huvudmän.

Tabell 3. Beviljade belopp och antal förstelärartjänster utifrån Skolverkets beslut

	Belopp mnkr	Antal förste- lärare³
Totalt för alla huvudmän	1 199	14 102
varav kommunala huvudmän	1 019	11 988
varav enskilda huvudmän	163	1 916
varav övriga huvudmän	17	198

Totalt har huvudmännen beviljats nästan 1 200 miljoner kronor, kommunala huvudmän står för merparten av summan, drygt 1 miljard kronor.

2. Så många förstelärare finns det våren 2014

I detta avsnitt redovisas statistik baserad på de rekvisitioner som skickats in till Skolverket under april-maj 2014 tillhörande bidragsåret *våren 2014*.

Skolverket vill betona att alla statistiska uppgifter som handlar om rekvisitioner för våren 2014 är preliminära och kan komma att ändras eftersom handläggningen ej avslutats.

Tabell 4. Antal inkomna rekvisitioner och antal förstelärare och lektorer

	2013	2014
Antal rekvisitioner	461	543
varav kommunala huvudmän	214	255
varav enskilda huvudmän	239	278
varav övriga huvudmän	8	10
Antal förstelärare	3040	3 533
Antal lektorer	38	38

Preliminära siffror visar att totalt har 543 huvudmän rekviderat statsbidrag för 3 533 förstelärartjänster och 38 lektorer. Av de huvudmän som rekviderat statsbidrag är 255 kommunala och 278 är enskilda huvudmän. Det innebär att antalet förstelärare ökat med ca 16 procent i jämförelse med hösten 2013, medan antalet lektorer är oförändrat.

Oförändrad könsfördelning

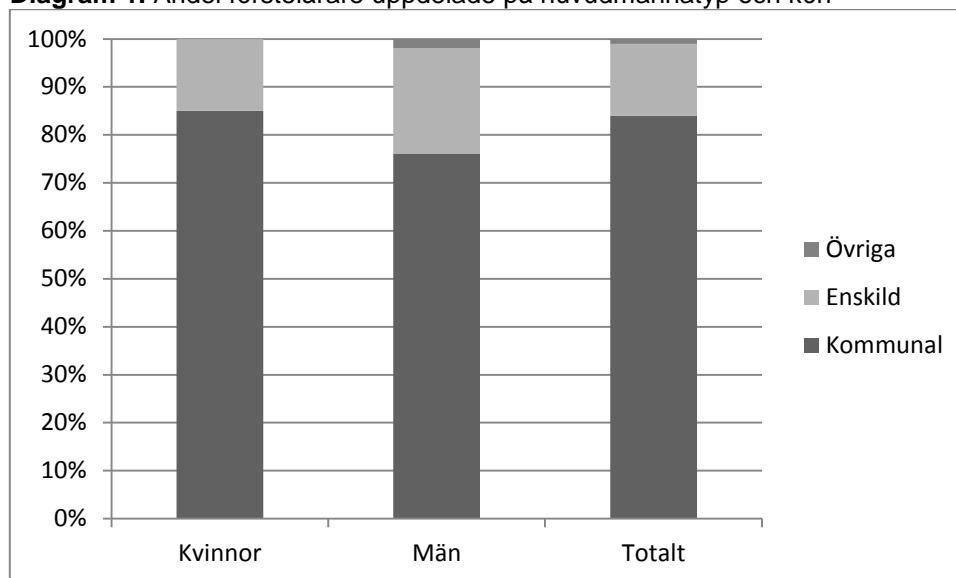
Precis som under hösten 2013 är den absoluta merparten av förstelärarna⁴ anställda hos en kommunal huvudman. 77 procent av förstelärarna är kvinnor och 23 pro-

³ I dessa antal har lektorerna inkluderats. En lektor räknas i detta sammanhang som två förstelärare.

⁴ Eftersom lektorerna är så få har Skolverket valt att bortse från dessa och den statistik som redovisas nedan bygger enbart på de förstelärare som huvudmännen rekviderat statsbidrag för.

cent är män, vilket innebär att könsfördelningen är densamma som hösten 2013. Manliga förstelärare är i jämförelse med kvinnliga förstelärare i något större utsträckning representerade hos enskilda huvudmän.

Diagram 1. Andel förstelärare uppdelade på huvudmannatyp och kön

Flest förstelärare finns på skolor med mellan 200 och 399 elever. Ju större skola desto högre andel män. För kvinnor gäller det omvända ju mindre skola desto fler kvinnliga förstelärare.

Tabell 5. Andel förstelärare uppdelat efter skolstorlek och kön

	0-199 elever	200-399 elever	400-599 elever	600- elever
Andel av totalt antal förstelärare	29	44	17	11
Andel kvinnor	81	79	70	69
Andel män	19	21	30	31

De flesta karriärtjänsterna finns i grundskolan

Det går inte att jämföra resultaten mellan hösten 2013 och våren 2014 annat än på en mycket översiktlig nivå, då kategoriseringen av skolformer har gjorts om⁵ för att få fram mer precisa resultat.

⁵ Justeringar i detta gjordes inför rekvisitionen våren 2014 vilket medför att t.ex. jämförelser avseende grundskolans förstelärare låter sig göras.

Tabell 6. Andel förstelärare uppdelade efter skolform (procent)

Förskoleklass	<1
Grundskola 1-3	18
Grundskola 4-6	21
Grundskola 7-9	31
Grundsärskola	1
Gymnasieskola	25
Gymnasiesärskola	1
Svenska för invandrare	<1
Särskild utbildning för vuxna	<1
Vuxenutbildning	2

Grundskolan är den skolform där de flesta förstelärarna arbetar (ca 70 procent), vilket väl överensstämmer med statistiken från hösten 2013. Av tabell 6 framgår också att det är vanligast med förstelärare i årskurs 7-9.

I gymnasieskolan återfinns ungefär var fjärde förstelärare och av dessa arbetar ungefär nio av tio med ämnen som inte är yrkesämnen. Notera också att andelen förstelärare i övriga skolformer sammanlagt blir ca fem procent. Att andelen förstelärare inom vuxenutbildningen är förhållandevis låg kan bero på att lärarna framför allt i de större städerna inte är anställda av utbildningens huvudman utan av externa utbildningsanordnare och de uppfyller därmed inte kraven för att kunna utses till förstelärare.

Även i förskoleklass återfinns ett fåtal förstelärare. Det beror på att fyra av fem anställda som arbetar i förskoleklass inte uppfyller grundkraven för att kunna utses till förstelärare eftersom de saknar lärarlegitimation. Detta beror med stor sannolikhet på att mer än hälften av de anställda har en förskolläroexamen. Det kan också finnas förstelärare i grundskolan som tillbringar en mindre del av sin tid i förskoleklassen och omvänt, vilket i så fall inte syns i statistiken där huvudmännen redovisar den skolform som försteläraren tillbringar mest tid i.

Korta förordnanden minskar

Nio av tio förstelärare har en visstidsanställning vad gäller försteläraryupdraget. Det betyder omvänt att andelen förstelärare med en tillsvidareanställning har ökat något jämfört med föregående år. Om resultaten delas upp efter kön visar det sig att andelen män och kvinnor är ungefär lika stor i alla kategorier.

Tabell 7. Försteläraryupdragets varaktighet (procent)

	2013	2014
Mindre än 12 månader	13	9
12-23 månader	36	33
24-35 månader	25	27
36 månader eller fler	19	20
Tillsvidare	7	10

Viss osäkerhet med förstelärarnas ämnesanknytning

Precis som under hösten 2013 har nästan fyra av fem förstelärare inget specifikt ämne eller inriktning knuten till sin tjänst. Statistiken vad gäller ämnesanknytning ska dock tolkas med viss försiktighet då huvudmännen väljer olika sätt att ange ämnesanknytningen.

Tabell 8. Förstelärarna uppdelade efter ämne/inriktning (procent)

	2013	2014
Ingen inriktning eller ämne	78	79
Något ämne eller inriktning	22	21
<i>Vanligaste ämnena/inriktningarna</i>		
Svenska/svenska som andraspråk	29	32
Matematik	28	31
NO	9	9
SO	7	8
Engelska	6	6
Övriga	21	14

I tabellen ovan visas hur ämnena fördelar sig bland de förstelärare som har ett ämne knuten till sin tjänst. De absolut vanligast förekommande är svenska och matematik. I kategorin övrigt ingår ca 15 olika ämnen eller inriktningar, ingen av dessa omfattar mer än cirka tre procent av förstelärarna.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män kvarstår**Tabell 9.** Medellöner uppdelat på kön, skolform och huvudmannatyp (kr)

	2013	2014
Medellön	35 900	36 300
Kvinnor	35 800	36 200
Män	36 300	36 700
<i>Skolform</i>		
Grundskola	35 600	36 000
Gymnasieskola	36 700	37 100
Övriga	36 600	36 600
<i>Huvudmannatyp</i>		
Kommunal	36 200	36 500
Enskild	34 700	34 900
Övriga	36 400	36 700

Löneuppgifterna bör tolkas med viss försiktighet då det kommit till Skolverkets kännedom att huvudmännen har olika tolkningar av definitionen av begreppet *månadslön efter tillträde* i rekvisitionen för våren 2014. Några har uppfattat det som att det handlar om den lön som försteläraren fick efter att denna har tillträtt. Andra har uppfattat att det handlar om den aktuella lön som försteläraren har vid rekvisit-

ionstillfället. Det är ca 25 procent av förstelärarna under våren 2014 för vilka huvudmännen redovisar en högre lön än för hösten 2013. Skolverket kommer därför att vid nästkommande rekvisitionstillfälle i oktober förändra formuläret så att det blir tydligare vilken uppgift som ska redovisas.

Bortsett från osäkerheten vad gäller inrapporteringen så överensstämmer de inrapporterade lönerna väl med de som redovisades hösten 2013. Medellönen uppgår till 36 300 kr per månad och skillnaden mellan mäns och kvinnors löner består liksom skillnaden mellan kommunala och enskilda huvudmän och mellan grundskola och gymnasieskola.

Förstelärarna är väl spridda i landet

Av tabellen nedan framgår att förstelärarna är relativt väl fördelade i landet i förhållande till hur landets grundskole- och gymnasieelever fördelar sig. Det finns vissa skillnader mellan regionerna, men de är ganska små.

Tabell 10. Fördelning av förstelärare och elever utifrån geografisk tillhörighet (procent)

	Andel av förstelärarna ⁶	Andel elever ⁷
Stockholm	22	23
Östra Mellansverige	18	17
Småland med öarna	8	10
Sydsverige	16	13
Västsverige	20	16
Norra Mellansverige	7	8
Mellersta Norrland	4	5
Övre Norrland	5	9

Av kartan som finns i rapportens bilaga framgår hur många förstelärare som finns i varje kommun. I statistiken inkluderas även förstelärare som arbetar på skolor med en enskild huvudman.

3. Skolverkets informationsinsatser

Informationen till huvudmännen har skett inom olika områden: myndighetens egen information på webben, dialog med sökande via telefon och e-post, pressaktiviteter, direktkontakt med olika representanter för huvudmän vid möten och konferenser, nyhetsbrev och sociala medier.

Utifrån intresset gör Skolverket bedömningen att informationsinsatserna varit ändamålsenliga.

⁶ I denna kategori räknas grundskole- och gymnasielärare in.

⁷ I denna kategori räknas grundskole- och gymnasieelever in.

Myndighetens egen information på webben

Skolverkets webbplats är en av myndighetens viktigaste informationskanaler och där har lämnats aktuell information fortlöpande. Stor vikt har lagts vid att samordna information om vad som gäller i legitimationsfrågor.

Dialog via e-post och telefon

En viktig del av den samlade informationen rörande reformen har ägt rum genom telefonsamtal och per e-post. Dessa kontakter är både nödvändiga och tidskrävande. Myndigheten gör bedömningen att även i fortsättningen prioritera detta för att öka kunskapen om reformens regelverk och syfte hos huvudmännen.

Pressaktiviteter

I samband med att Skolverket publicerade rapporten *Vem är försteläraren?* genomfördes ett antal pressaktiviteter som fick stort genomslag framförallt i landsortspress. I vissa artiklar uttalade sig olika representanter för huvudmän, exempelvis politiker, förvaltningschefer och rektorer.

Direktkontakt vid möten och konferenser**Informationstillfällen vid olika konferenser**

Skolverket har genomfört fem regionala konferenser för huvudmän i samarbete med Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Friskolornas Riksförbund. Totalt anmälde drygt 400 deltagare till konferenserna. Inriktningen på konferensserien var *urval och rekrytering* av förstelärare och lektorer. Ett webinarium, som finns möjligt att ta del av i efterhand, har även genomförts på samma tema.

Andra aktörer/intressenter

Skolverket har även medverkat i andra sammanhang, vid fem regionala möten som arrangerats av Lärarnas Riksförbund (LR) och vid fyra utbildningstillfällen för förstelärare som Studentlitteratur arrangerat. Deltagarantalet har vid dessa tillfällen varierat mellan 10- 40 personer.

Verksamhetsbesök

Under mars-april genomförde Skolverket fem verksamhetsbesök hos följande huvudmän: Kunskapsskolan, Laxå kommun, Mönsterås kommun, Norrlands Entreprenörsgymnasium i Luleå samt Vilhelmina kommun. Syftet med verksamhetsbesöken är att kontinuerligt möta huvudmän, rektorer, lärare vilket är en viktig del i Skolverkets arbete med Karriärvägar för lärare. Vid olika besök skaffar sig myndigheten viktiga kunskaper för genomförandet av uppdraget. Besöken bidrar också till ökad legitimitet för och insyn i myndighetens arbete.

4. Så här har kostnaderna fördelat sig 2013

Under 2013 betalades 129 640 216 kronor ut som statsbidrag för karriärtjänster. Den totala kostnaden för myndighetens administration, dvs. för IT-utveckling, handläggning, uppföljning, information samt övriga kostnader 2013 uppgick till 8 895 026 kronor. Fördelningen på olika kostnadsslag framgår av tabellen nedan.

Tabell 11. Redovisning av myndighetens kostnader i arbetet med karriärvägar för lärare 2013 (kronor)

IT-utveckling	Handläggning	Uppföljning	Information	Övriga kostnader
6 802 972	1 065 214	81 940	944 901	0

Den totala kostnaden för myndighetens administration har hittills under 2014 uppgått till 7 504 284 kronor. Fördelningen på olika kostnadsslag framgår av tabell 12.

Tabell 12. Redovisning av myndighetens kostnader i arbetet med karriärvägar för lärare januari - maj 2014 (kronor)

IT-utveckling	Handläggning	Uppföljning	Information	Övriga kostnader
6 215 200	712 447	129 891	446 746	0

Kostnadsanalysen visar att handläggningen kräver omfattande resurser

Av de administrativa medlen har drygt 700 tkr tagits i anspråk i handläggningsprocessen. De stora volymökningar som väntas i det kommande bidragsåret kommer att medföra att handläggningen kommer att öka betydligt under hösten 2014. När digitala hanteringen för statsbidrag är på plats förväntas handläggningskostnaderna att minska. Arbetet med information och uppföljning kommer under kommande år att öka, men utgöra en relativt mindre andel pga. stor ökning av tidsåtgången för handläggningen.

Bedömning av kostnaderna för 2015

Skulle hela utrymmet utnyttjas som Skolverket har beslutat om efter ansökan 2014 samt att alla huvudmän ansöker om sin ram inför hösten 2015 blir utfallet för statsbidraget 1 250 mnkr år 2015. Då är medel för det extra statsbidraget för öronmärkning i utanförskapsområden undantagna. Differens mellan det maximala utnyttjandet och vår prognos är 38 mnkr.

Myndigheten gör bedömningen att de administrativa kostnaderna för 2015 totalt kommer att uppgå till ca 21 miljoner kronor. Av dessa beräknas ca 11 miljoner kronor behövas för IT-utveckling. Det tillkommer även en kostnad på uppskattningsvis 5 miljoner kronor för drift, licenser och support. Därtill behövs ca 5 miljoner för handläggning, informationsinsatser samt uppföljning.

Således behövs även fortsättningsvis undantag från 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) för att myndigheten ska kunna finansiera anläggningstillgångar i form av IT-stöd för handläggning och uppföljning av statsbidraget.

5. Andra intressanta iakttagelser från det första året

En undersökning som nyligen gjorts och som omfattar drygt 700 matematikhandledare i Matematiklyftet visar att 35 procent av handledarna även har utsetts till

förstelärare. Uppgifterna är hämtade från en kommande rapport. Andelen visar att huvudmännen gjort bedömningen att dessa lärare aktivt kan bidra till att utveckla undervisningen genom att fungera som ett kollegialt stöd.

På Skolverkets vägnar

Erik Nilsson
Avdelningschef

Peter Östlund
Undervisningsråd

Karta över geografisk spridning av förstelärare i landet - våren 2014

Både enskilda och kommunala huvudmän har inkluderats. Kommunens färg indikerar hur många verksamma förstelärare det finns inom kommunens geografiska område.

